

[Hartvig Frisch.]

Kreds maatte være aabne Sind for en Forstaaelse mellem Arbejder og Bonde. Med Trusler kommer man jo dog ingen Vegne, som den højterede Statsminister udtalte efter Mødet i Sommer paa Skamlingsbanken.

Og hertil kommer en meget vigtig Omstændighed, som jeg gerne fra dette Sted stærkt vil understrege. Efter den kraftige Prisstigning, der i det sidste Aar har fundet Sted paa snart sagt alle simple Livsfornødenheder, rykker Spørgsmaalet om Arbejderklassens Bæreevne over for Priserne frem i allerførste Række i den politiske Debat. Vi har i denne Sal i de senere Aar talt om Deflation og Inflation og Reflation og Landbrugskrise o. s. v., men nu er vi paa det Punkt i Konjunkturkurven, hvor Tankerne i forreste Plan maa samle sig om Priserne paa Arbejderbefolkningens Livsfornødenheder. Ingen Ordning af nogen Art kan træffes, uden at dette Spørgsmaal faar sin vigtige Plads i Overvejelserne.

I sidste Rigsdagssamling saa vi det Særsyn, at en for Landbruget saa livsvigtig Ordning som Smørordningen blev gennemført, uden at det største Landboparti i denne Sal stemte for den, ja, de jyske Landboforeningers Formand har forleden Dag foragtligt sammenstillet den med Hundeloven. Den blev dog støttet af Mejeribrugets ledende Mænd, og den har efter stedfundne Opgørelser allerede kostet den øvrige Befolkning over 8 Mill. Kr.

Jeg vil gerne her indskyde, at jeg selvfølgelig vilde have anerkendt Det frie Folkepartis Stilling i denne Sag, hvis jeg ikke selv i min Radio havde hørt, hvad det ærede Medlem Hr. Hartel som Dirigent paa Skamlingsbankemødet lod sig byde af sine Meningsfæller, uden med eet Ord at tage til Genmæle. Den Slags politisk Støtte er ikke meget værd mellem Brødre.

I den Situation, vi nu rykker ind i med de stærkt stigende Priser paa alle Livsfornødenheder, maa Landborepræsentanterne prøve at veje deres eget Ansvar ved en letsindig Agitation mod Støtteforanstaltninger, der er vigtige for dem selv.

Jeg vil her lige tilføje en Ting om det konservative Landsmødes Resolution. Den gav ellers ikke meget Stof, men een Ting var der at bemærke, og det var, hvad der manglede. Der stod *ikke et Ord* om Foranstaltninger for Landbruget ud over den sædvanlige gamle Sætning om Amtsskatterne. Bybefolkningen i dette Land maa jo nu ogsaa begynde at gøre deres Tanker gældende angaaende den økonomiske Situation, navnlig efter en Tale som den, Landstingsmand

Hauch har holdt, dum og uforstandig som den var.

Det, jeg her siger, gælder ikke blot for Ordningerne, der udløber med dette Aar, men det gælder i lige saa høj Grad for to andre store Spørgsmaal, som vi i denne Samling kommer til at diskutere: den nye Gældsordning og Valutaloven.

Efter alt, hvad vor Generation har oplevet med Hensyn til Gældsstiftelse i Landbruget og Virkningerne deraf under svingende Valuta- og Afsætningsforhold, tror jeg, alle vil være enige om, at de gode Aars Overprioritering i Landbruget har været en Ulykke baade for Erhvervet selv og for Samfundet som Helhed. Man maa nu haabe, synes jeg, at det Udvalg, der er nedsat til at overveje disse Forhold, maa finde en Form, hvorunder det offentlige tilskylder en Hjælp i de daarlige Tider, men Brugerne til Gengæld faar paalagt en Ydelse i de gode. Desuden maa det haabes, at Samfundet sikrer sig mod Gentagelse af det vilde Spil ved en Begrænsning i Pantsetningsretten, herunder indbefattet Prioriteringen ved Arvedeling, hvis Forrentning i det hele taget altid bør konjunkturbestemmes. Det er mig bekendt, at Udvalget har dette sidste under Overvejelse, og det glæder mig, at det ærede Medlem Hr. Krag for nylig har udtrykt sin Interesse for denne Tanke.

Jeg vil gerne til disse Ord om en Gældsordning for Landbruget knytte en Bemærkning om Fiskerne i dette Land, hvis Livsvilkaar saa vist ikke har været mindre svingende under Krisen. Kunde det ikke overvejes, om der kunde skabes en Udligningsfond, byggende paa lignende Principper som i sin Tid foreslaaet af Landbrugsministeren for Ejere af Jordbrug. Staaende over for en Sanering af Landbrugsgælden synes jeg heller ikke, vi kan undlade paa ny at optage og overveje Spørgsmaalet om de Haandværkerlaan, som blev givet under Krisen som en direkte Følge af Landbrugets svigtende Betalingssevne.

Men for at vende tilbage til det store Spørgsmaal om en Ordning vedrørende Landbrugsgælden: For dette store Spørgsmaals Løsning vil Landbrugernes egen Interesse for Sagen være af stor Betydning. Det er nu engang i denne Sag Landbruget, der er Patient, og selv den taalmodigste Læge vil kunne hemmes alvorligt i sin Gerning af den rene Genstridighed.

Akkurat den samme Betragtning gælder i Virkeligheden i lige saa høj Grad for det andet livsvigtige Spørgsmaal for Landbruget, nemlig Valutacentralen og Handelsaftalerne.